

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH
TẬP 169

QUÁN TÂM LUẬN

SỐ 1920

HỘI VĂN HÓA GIÁO DỤC
LINH SƠN ĐÀI BẮC XUẤT BẢN

SỐ 1920

QUÁN TÂM LUẬN VÀ LỜI TỰA

(còn gọi: TIỀN NHỮ LUẬN)

Sa môn Trí giả trụ chùa Tu Thiền ở Thiên Thai soạn.

Hỏi: Kinh Phật vô lượng; Luận cũng vô biên. Người mở mang rất nhiều; chúng nghe pháp không đâu chẳng có. Cho nên mưa pháp rưới khắp bốn chúng, thấm nhuần lợi ích vô biên. Vì thấy nghe điều gì, vì lợi ích gì mà soạn luận Quán tâm này?

Đáp: Như câu hỏi đã nói, kinh Phật vô lượng, luận cũng vô biên, điều đó ai cũng biết. Nhưng, người mở mang vì lợi ích, đã thêm nhiều nước vào sữa khiến cho người nghe mất đi đạo chân thật; bốn chúng lộn xộn, đến nỗi những người tín tâm dần dần ít đàm luận. E rằng, đại pháp sâu rộng, chẳng bao lâu nữa sẽ bị đình trệ không lưu thông; con mắt của chúng sinh không còn, mất đi lợi ích lớn. Do đó, trong đời sống nhàn tịnh, chuyện đau lòng không thể nhẫn được, chẳng quản tài hèn sức mọn, sự thấy biết thô lậu hẹp hòi, muốn giúp thêm sức mạnh cho đôi cánh chim anh vũ, nhờ oai lực Tam bảo, soạn bộ luận này.

Người hỏi muốn biết ý soạn luận thế nào?

Đại ý có hai phần: một là tự có trách nhiệm đối với học đồ; hai là bốn chúng bên ngoài có khả năng cũng có thể truyền đạt.

*Lược dùng kệ trả lời
Cha lành có di chúc
Đại sư sắp Niết-bàn
Thường giữ gìn giới luật
Chúng ta phi Phật tử
Không nhớ di chúc này.*

Thừa hoãn trong không đạo
Giới hoãn sợ ba đường
Do không hỏi quán tâm
Khiến người tín tâm mỏng
Không cho quạ đen ăn
Sao đền ơn quạ trắng
Chẳng chỉ ruộng không tốt
Do giống không bình đẳng
Nếu không rưới mưa pháp
Giống pháp sẽ tiêu khô
Đời sau không tư lương
Mất ba lợi, lại khổ
Đại pháp sắp suy đồi
Buồn thay, thấy việc đó
Vì nhân duyên như vậy
Nên soạn luận Quán Tâm
Chân pháp giới bình đẳng
Không hành thì không đạt
Nếu biết hỏi quán tâm
Thực hành, có thể đạt
Đó là bốn niệm xứ
Và luôn giữ giới luật.
Thừa gấp, trong có đạo
Giới gấp sinh trời, người
Đây là chân Phật tử
Không trái lời cha dặn.
Trời rộng đều vui mừng
Không ai không hớn hở
Báo đền ơn Bạch nha
Cho các chim quạ ăn Đã
có ruộng đất tốt
Có hạt giống bình đẳng
Khi mưa pháp rưới xuống
Giống pháp sẽ lớn lên
Tư lương cho đời sau
Đều được ba lợi ích
Vì nhân duyên như vậy
Nên soạn luận Quán Tâm

Những người đến cầu pháp
Muốn nghe đạo vô thượng
Không biết hỏi quán tâm
Văn tuệ không thể phát.
Những người đến cầu pháp
Muốn nghĩ đạo vô thượng
Không biết hỏi quán tâm
Tư tuệ không thể sinh.
Những người đến cầu pháp
Muốn tu đạo vô thượng
Không biết hỏi quán tâm
Tu tuệ không thể thành.
Những người đến cầu pháp
Muốn tu bốn Tam-muội
Không biết hỏi quán tâm
Khốn khổ, chẳng được gì.
Những người đến cầu pháp
Được nghe, hiểu biết nhiều
Không biết hỏi quán tâm
Không được vui chân thật.
Những người đến cầu pháp
Tu Tam-muội, đắc định
Không biết hỏi quán tâm
Là thiền mù, không biết.
Những người đến cầu pháp
Muốn sám hối các tội
Không biết hỏi quán tâm
Tội lỗi khó tiêu trừ.
Những người đến cầu pháp
Ý muốn dứt phiền não
Không biết hỏi quán tâm
Phiền não không thể sạch.
Những người đến cầu pháp
Vốn vì lợi ích người
Không biết hỏi quán tâm
Lui sụt, người chê bai.
Những người đến cầu pháp
Muốn hưng hiển Phật pháp

Không biết hỏi quán tâm
Trở lại tổn hại lớn
Những được mất như vậy
Kệ chẳng thể nói hết
Những được mất như thế
Không có người giác ngộ
Vì nhân duyên như vậy
Nên soạn luận Quán Tâm.
Đời mạt, tu quán tâm,
Được định tà, sinh chấp
Biện tài vô cùng tận
Tự cho báu nhân gian
Người không biết, mũi người
Khí chồn hoang xông mắt
Ngoác đuôi cùng nhau đi
Lần lượt rơi hầm hố
Vì nhân duyên như vậy
Nên soạn luận Quán Tâm.
Giữ mũi, cách an ban
Và tu quán bất tịnh
An ban đắc tứ thiền
Không khởi nghiệp nê - lê.
Bất tịnh cho vô học
Úp bát, cơm nữ cúng
Dù cho thiền định sinh
Bị nạn trường thọ thiên.
Vì nhân duyên như vậy
Nên soạn luận Quán Tâm.
Nương sự pháp, dụng tâm
Không tuệ, phát quỷ định
Hiện tâm động vật khác
Việc khởi, hoại Phật pháp.
Mạng hết sinh làm quỷ
Quyển thuộc 96 loại.
Tượng pháp quyết nghi minh
Ba thầy phá Phật pháp.
Vì nhân duyên như vậy
Nên soạn luận Quán Tâm.

Trong tâm không cầu đạo
Dua nịnh theo danh lợi
Đối bày tướng ngời thiên
Được quyến thuộc danh lợi
Sự khởi hoại tha tâm
Tổn hại chánh pháp Phật
Đây là phiên-đề-la
Chết đọa ngục Vô gián.
Vi nhân duyên như vậy
Nên soạn luận Quán Tâm.
Người nói pháp giải thoát
Người nghe pháp cũng vậy
Không biết hỏi quán tâm
Như đếm bạc cho người
Người nói hỏi quán tâm
Không nói thì không bày
Người nghe hỏi quán tâm
Không hỏi, cũng không đắc
Vi nhân duyên như vậy
Nên soạn luận Quán Tâm.
Giới để ngăn tâm ngựa
Tuy trì năm bộ luật
Không biết hỏi quán tâm
Tâm ngựa không điều phục.
Luật trụ trì Phật pháp
Hiểu ngoài không hiểu trong.
Tịnh danh quả Thượng thủ
Đó gọi chân giữ luật
Vi nhân duyên như vậy
Nên soạn luận Quán Tâm.
Tụng kinh được giải thoát
Chẳng vì lợi thế gian
Nếu biết hỏi quán tâm
Đập vỡ một hạt bụi
Lấy quyển kinh Đại thiên
Thọ trì và đọc tụng
Nghe, giữ chẳng quên sót
Tâm khai, được giải thoát

Vì nhân duyên như vậy
 Nên soạn luận Quán tâm.
 Khiến người lo cúng dường
 Hưng hiển hạnh an vui
 Mật tâm là tự lợi
 Nương gá để nuôi thân
 Mất tâm hỷ xả người
 Làm ngựa trâu đày nợ
 Nếu biết hỏi quán tâm
 Tức như đà-phiêu vậy
 Vì nhân duyên như thế
 Nên soạn luận Quán tâm.
 Các đạo đều có pháp
 Rõ không tự tìm cầu
 Bông dùm ngó thích giáo
 Trải qua mười mấy năm
 Chẳng những pháp kia kém
 Lại có tâm mutu hoại
 Đây là Ca-tỳ-lê
 Tiên Thánh đâu nghe vậy
 Vì nhân duyên như vậy Nên
 soạn luận Quán tâm. Giàu
 sang mà vô đạo Càng thêm
 nhiều kiêu căng Nếu biết
 hỏi quán tâm
 Mới được giàu sang thật;
 Tuy cao mà không nguy
 Tuy đầy mà không tràn
 Không đắm giàu thế gian
 Tâm thường ở trong đạo;
 Vì nhân duyên như vậy
 Nên soạn luận Quán tâm.
 Nghèo hèn, thường đua nịnh
 Dùm ngó, gây điều ác
 Hiện bị phép vua trị
 Chết đọa ba đường dữ;
 Nếu biết hỏi quán tâm
 Sẽ an bản giữ đạo

Có đạo thật là quý
 Vô vi là giàu vui
 Vì nhân duyên như vậy
 Nên soạn luận Quán tâm.
 Bốn chúng đều Phật tử
 Là quyền thuộc Phật pháp
 Nhân tranh chấp pháp lành
 Nên kết oán đời sau;
 Nếu biết hỏi quán tâm
 Hòa hợp như nước sữa.
 Là con của sư tử
 Điều là chiến đàn lâm;
 Vì nhân duyên như vậy
 Nên soạn luận Quán tâm.
 Tuổi cao thân bị bệnh
 Mắt mờ, tai lểnh lảng
 Tâm tối, thường hay quên
 Mỗi năm càng thêm tệ.
 Thần chết, chim cánh vàng
 Chẳng lâu, nuốt mạng cắn;
 Một mai, giây nghiệp đứt
 Hết hơi, đâu nói được;
 Vì nhân duyên như vậy
 Nên soạn luận Quán tâm.
 Cúi lạy Phật mười phương
 Thương xót người quán tâm
 Siêng năng, khéo quán sát
 Phát diệu lạc Chánh giác
 Cúi lạy pháp mười phương
 Thương xót người quán tâm
 Siêng năng, khéo quán sát
 Đắc chân pháp, thoát khổ.
 Cúi lạy Tăng mười phương
 Nếu khéo quán sát được
 Vào biển đại hòa hợp
 Tâm vui mừng vô lượng.
 Cúi lạy ngài Long Thọ
 Xin giúp người quán tâm

Sớm mở bày hiểu biết
 Và xả bỏ ba tâm.
 Nay nương lực Tam bảo
 Nêm bắm sáu câu hỏi
 Môn kia, các tế môn
 Đối sự rất khó đếm Nếu
 quán một niệm tâm
 Người đáp được câu hỏi
 Tâm nhãn đã mở bày
 Được vào ao mát mẻ.
 Người không đáp lại được
 Ất hẳn là mờ tối
 Chút nghĩa còn không thấy
 Làm sao hành đại đạo.
 Buồn thay, thời mạt pháp
 Không còn người đắc đạo
 Dù khiến có ba lần
 Đâu khác câu hỏi này.
 Nên sinh lòng thương xót
 Quy mạng lễ Tam bảo
 Soạn luận Quán tâm này
 Khiến người quán mở sáng.
 Xin những người thấy nghe
 Chớ sinh tâm nghi báng
 Nên tin thọ, tu tập
 Sẽ được lợi ích lớn.

Hỏi: Vì lý do gì mà soạn luận Quán Tâm này?

Đáp: Đời mạt pháp, những người nghèo đếm bạc, vốn không gặp được luận này; nếu ngồi thiền quán tưởng thì chỉ an tâm tử cách; bất tịnh an ban, ở đây cũng xoay mặt vào vách, làm sao luận đạo. Các vị quán tâm vào được đạo, sinh định, có kiến giải, biện thuyết vô cùng, tự cho là cửa báu nhân gian, không biết đó là tà mạn nổi lên. Nay nêu lên những câu hỏi này; nếu với mỗi câu, không biết được thì sao gọi là đắc. Rồi chưa đắc lại nói là đắc; chưa chứng lại nói là chứng. Trong kinh Pháp Hoa, phẩm Khuyến Trì, đức Phật dạy rằng: đó là những kẻ rất khó khuyến hóa. Lại nữa, trong phẩm Thường bát Khinh nói rằng, sau khi đức Oai Âm vương nhập diệt thời gian lâu, hàng người như thế rất nhiều; lại vì tâm niệm thương tưởng, môn đồ của một dòng tộc, nhiều

năm theo thầy, khán tâm lâu ngày vẫn không biết nghiên cứu cùng tận việc hỏi tâm như thế này; cho nên, không thâm nhập được nội pháp, chỉ chấp đả văn tự bên ngoài, trộm lấy những điều ghi chép mà rong ruổi, mang kinh luận mà đi phiêu lãng. Sao không bắt ngữ, dứt văn, phá vỡ hạt bụi nhỏ, đọc quyển kinh Đại thiên. Nghĩ đến những người mê muội này đã rong ruổi nhiều kiếp, không đạt được lợi ích gì, thoát khỏi mắt mù trong một ngày nào đó, ai là người chỉ bày. Vì nhân duyên như vậy, buồn thương đến cùng, nên soạn luận này. Kinh Ma ha Bát-nhã-ba-la-mật-đa nói về 42 tự môn: đầu tiên - nếu nghe tự môn A liền hiểu tất cả các nghĩa; đó gọi là tất cả các pháp vốn bất sinh. Bồ tát Long Thọ soạn Trung luận giải thích Ma-ha-diễn luận, ý chính, dùng bát bất; bất sinh, v.v... mở bày đầu mối của luận; dùng một bài kệ giải thích vốn bất sinh, nói rằng - các pháp không tự sinh, cũng không từ tha sinh, không cộng sinh, cũng không vô nhân sinh; do đó nói vô sinh. Nay chỉ căn cứ vào một câu quán ban đầu tự sinh, nêu lên 36 câu hỏi. Nếu đối với người quán tâm có khả năng trả lời được các câu hỏi này một cách thông suốt, nên biết rằng, người này, trong sáu tức đã nhập vào quán hành tức; trong ngũ phẩm đệ tử, đã nhập vào sơ tùy hỷ tâm vị. Cho nên kinh nói - cho đến chỉ nghe một bài kệ cũng thông đạt vô lượng nghĩa lý.

Theo thứ lớp, đúng như pháp mà nói:

*Hỏi quán tự sinh tâm
Thế nào bốn bất sinh
Lìa hý luận, tranh chấp
Tâm tịnh như hư không
Hỏi quán tự sinh tâm
Thế nào là hạnh ma
Nghịệp phiến nã trói buộc
Nhà ba cõi lửa cháy,
Hỏi quán tự sinh tâm
Thế nào là ngoại đạo
Nghịệp phiến nã, các chấp
Trôi lăn trong sáu đường
Hỏi quán tự sinh tâm
Thế nào là ba thừa
Vụng độ, dứt kiến tư
Ra nhà lửa ba cõi
Hỏi quán tự sinh tâm
Thế nào là khéo độ*

Ba thừa không dứt kết
Được vào hai Niết-bàn
Hỏi quán tự sinh tâm
Thế nào là Biệt giáo
Câu quả thường Đại thừa
Bồ tát dứt biệt hoặc
Hỏi quán tự sinh tâm
Thế nào là Viên giáo
Không phá hoại pháp giới
Trú ba đức Niết-bàn
Hỏi quán tự sinh tâm
Thế nào là Niết-bàn
Tu bốn thứ Tam-muội
Thật được vô sinh nhẫn
Hỏi quán tự sinh tâm
Thế nào khéo thành tựu
Hai mươi lăm phương tiện
Điều tâm, vào chánh đạo
Hỏi quán tự sinh tâm
Thế nào biết nhân duyên
Khởi mười thứ cảnh giới
Thành mật tâm ba trí
Hỏi quán tự sinh tâm
Thế nào, biết mười cảnh
Điều thành mười pháp thừa
Đến bốn phương, vui sướng
Hỏi quán tự sinh tâm
Thế nào pháp bất trụ?
Nhập sơ phát tâm trú
Và bốn mươi hai vị
Hỏi quán tự sinh tâm
Thế nào thành sáu độ
Đạt được các Tam-muội
Và các đà-la-ni
Hỏi quán tự sinh tâm
Thế nào được sáu thông
Dùng bốn thứ hành hóa
Bốn biện, bốn quái ngại

Hỏi quán tự sinh tâm
Làm sao có mười lực
Và bốn vô sở úy
Trong ngoài dụng tròn đầy
Hỏi quán tự sinh tâm
Thế nào là quán tâm
Đạt được mười tám thứ
Pháp bất cộng thế gian
Hỏi quán tự sinh tâm
Làm sao được đại từ,
Đại bi, ba niệm xứ
Thương chúng vô dị tướng
Hỏi quán tự sinh tâm
Thế nào phương tiện khéo
Thành tựu các chúng sinh
Nghiêm tịnh hết các cõi
Hỏi quán tự sinh tâm
Làm sao được nhất tâm
Trang nghiêm cây bồ đề
Lập đạo tràng thanh tịnh
Hỏi quán tự sinh tâm
Thế nào, ngôi đạo tràng?
Hiện bốn thứ thành Phật
Ứng cơ không khác nhau.
Hỏi quán tự sinh tâm
Làm sao chuyển bốn giáo
Bánh xe pháp thanh tịnh
Tất cả được cam lộ
Hỏi quán tự sinh tâm
Làm sao hiện bốn Phật
Bốn thứ tướng Niết-bàn
Rốt ráo diệt vô dư
Hỏi quán tự sinh tâm
Làm sao biết y chánh
Bốn cõi đồ dựng giống
Mà mẫu cơm có khác
Hỏi quán tự sinh tâm
Vì sao nơi tâm này

Thất tất cả căn duyên
 Thông đạt, không ngăn ngại
 Hỏi quán tự sinh tâm
 Làm sao biết tất đàn
 Vô hình, vô sở duyên
 Hiện thân, rộng nói pháp
 Hỏi vấn tự sinh tâm
 Thế nào là tiệm, đốn
 Bí mật, bất định giáo
 Một âm nói cả bốn Hỏi
 quán tự sinh tâm Làm
 sao biết bốn giáo Mỗi
 giáo xuất bốn môn Và
 tất cả pháp môn Hỏi
 quán tự sinh tâm Làm
 sao đối bốn giáo
 Bốn môn, mười sáu môn
 Soạn luận, chung các kinh
 Hỏi quán tự sinh tâm
 Làm sao trú bốn định
 Cùng vào mười pháp giới
 Lợi ích khắp chúng sinh
 Hỏi quán tự sinh tâm
 Làm sao biết bốn cõi
 Dụng giáo, có thêm bớt
 Lợi khắp tất cả chúng
 Hỏi quán tự sinh tâm
 Làm sao biết tâm này
 Đủ tất cả pháp Phật
 Không pháp nào ra ngoài
 Hỏi quán tự sinh tâm
 Làm sao biết tâm này
 Là pháp giới bình đẳng
 Phật không độ chúng sinh
 Hỏi quán tự sinh tâm
 Làm sao biết tâm này
 Như hư không pháp giới
 Rốt ráo không sở niệm

*Hỏi quán tự sinh tâm
 Làm sao không vẫn tự
 Dứt tất cả ngôn ngữ
 Vắng lặng, không nói năng.*

Ở đây, y cứ vào quán nhất niệm tự sinh tâm, nêu lên ba mươi sáu câu hỏi:

Hỏi: Người ngoại quán tâm và quyến thuộc theo nhau đã lâu, thực hành bốn thứ Tam-muội: Người quán tâm kia nếu mỗi mỗi đều thông đạt, sẽ sinh âm Phật tướng, gần gũi tọ trì, thực hành như bốn y. Môn đồ quyến thuộc, nếu đối với pháp này không vững chắc thì đó là hạn chân chánh, là cháu con của Pháp vương, tiếp nối giống giống Tam bảo khiến không để bị dứt mất. Nếu người đối với pháp quán nhất niệm sinh tâm, mỗi một niệm không thể trả lời được các câu hỏi nêu thì đó là bị quyến thuộc của thiên ma ngoại đạo lôi kéo, đọa lạc trong lao ngục ba cõi, không thể ra khỏi. Nếu với người, trong lòng không thỏa mãn, không muốn cầu ra khỏi thì sẽ rơi vào ba thừa, rơi vào hầm hố của ba đường ác, tự làm mất pháp thân tuệ mạng, phá diệt quyến thuộc bồ đề; đó là kẻ phá hoại cõi nước Phật pháp, làm tiêu vong ngôi nhà Đại thừa. Buồn thay, buồn thay!

Nếu quán tự sinh tâm, thì liền được mất là như vậy; quán tha sinh, cộng sinh, vô nhân sinh cũng giống như vậy. Đối với môn Thuận tướng thì ái thanh sắc, đối với môn nghịch tướng thì sở phi sở, đầu khởi theo nhau vào nê-lê; ở trong ba cõi khó vượt qua; vượt và không thể vượt nhiệm mầu khó lường. Mê tình thuận tướng đa nghi, không chịu uống thuốc đề hồ vô già. Kẻ cuồng tâm theo Niết-bàn, nếu lại trong hiển môn, nói bốn ba, ba luân, bốn giáo theo thế tình mà giải thích, không chịu theo nhau vào A-tỳ, đến nỗi phải năm phần tìm tung tích; chẳng phải thân, chẳng phải sơ, chẳng phải năm phần; ba đế, ba quán, đều ở trong đó. Phàm tình không thể hiểu được một cách dứt khoát. Mạnh tâm chấp thấy đều nói không, trong môn ẩn tướng, hình sắc dứt bật, ba bốn, điều hòa mười hai môn. Không chịu theo tình khởi tham ái; nếu vì phương tiện phá ma oán, tham ái ma oán là Phật mẫu; cũng là mé gốc ba thân sâu xa; mỗi mỗi theo tình lập nên vẫn tự. Có tên phàm, gọi là năm ẩn tướng; suốt ngày chịu đói chẳng phải là tiết thực; suốt ngày chịu lạnh chẳng phải là khổ hạnh; suốt ngày ít muốn chẳng phải là trái với tham; suốt ngày hành từ mà đoạt tha mạng; suốt ngày sợ tội lại làm trái; suốt ngày tìm thuốc lại thêm bệnh; suốt ngày bố thí lại thêm bần xén; suốt ngày dứt sân, ba độc lại càng mạnh. Khó suy nghĩ, bàn luận,

khi suy nghĩ bàn luận.

*Vầng vặc trắng tròn không thêm bớt Phàm tình điên
đảo thấy đây với Dầu lại hồi quang tây vệt chiếu
Cánh lý nơi kia không hề đổi
Khéo dụng, khéo diệu, khéo độ vật Không làm kẻ thù,
không làm Phật Pháp thân khéo dụng khó nghĩ lường
Thử hỏi, định từ chỗ nào xuất.*